Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 15 september 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Statligt stöd — Långfristiga energiköpsavtal — Ersättning för frivilligt upphävande — Kommissionsbeslut med fastställande av att ett statligt stöd är förenligt med den inre marknaden — Nationella domstolars kontroll av ett stöds lagenlighet — Årlig justering av icke-återvinningsbara kostnader — Fråga vid vilken tidpunkt en energiproducents tillhörighet till en företagskoncern beaktas”

I mål C-574/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) genom beslut av den 8 oktober 2014, som inkom till domstolen den 11 december 2014, i målet

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

mot

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. L. da Cruz Vilaça, domstolens vice ordförande A. Tizzano (referent) samt domarna F. Biltgen, A. Borg Barthet och E. Levits,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona

justitiesekreterare: handläggaren M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 27 januari 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., genom A. Jodkowski, adwokat,

— Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, genom Z. Muras och A. Walkiewicz, båda i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom B. Majczyna, M. Rzotkiewicz och E. Gromnicka, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: polska.

— Europeiska kommissionen, genom K. Herrmann, P. Němečková och R. Sauer, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 14 april 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 107 FEUF och artikel 4.3 FEU, jämförda med bestämmelserna i kommissionens beslut 2009/287/EG av den 25 september 2007 om det statliga stöd som Polen har genomfört som en del av energiköpsavtal och det statliga stöd som Polen planerar att genomföra som ersättning för upphävande av energiköpsavtal (EUT L 83, 2009, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (nedan kallat PGE) och Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (direktören för tillsynsmyndigheten inom energisektorn, Polen) (nedan kallad URE:s direktör) angående fastställelse av beloppet för den årliga justeringen av den ersättning, för år 2009, som PGE har rätt till för ”icke-återvinningsbara” kostnader.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Kommissionens meddelande om analysmetodiken för statligt stöd i samband med så kallade stranded costs (kostnader som det inte går att få täckning för i en konkurrensutsatt marknad) (nedan kallade icke-återvinningsbara kostnader)

3 Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (EGT L 27, 1997, s. 20) antogs i syfte att uppnå en konkurrensutsatt elmarknad. Införlivandet av detta direktiv åtföljdes i vissa medlemsstater av statligt stöd till de nationella elföretagen.

4 Europeiska kommissionen antog i detta sammanhang, den 26 juli 2001, ett meddelande om analysmetodiken för statligt stöd i samband med icke-återvinningsbara kostnader (nedan kallad analysmetoden).

5 Enligt punkt 2 sjätte stycket i analysmetoden är syftet med den att ange hur kommissionen avser att tillämpa reglerna i EUF-fördraget på statsstödsområdet vad gäller de stödåtgärder som syftar till att kompensera driftåtaganden och driftgarantier som inte längre kan uppfyllas till följd av att elmarknaden öppnats för konkurrens genom direktiv 96/92.

6 I punkt 3 i analysmetoden anges att icke-återvinningsbara kostnader avser driftåtaganden eller driftgarantier som i praktiken kan vara utformade på olika sätt, bland annat långfristiga inköpskontrakt, investeringar som genomförs med en indirekt eller direkt avsättningsgaranti och investeringar utanför det normala verksamhetsområdet. I punkt 3.3 i analysmetoden föreskrivs att det, för att dessa driftåtaganden eller driftgarantier ska betraktas som stödberättigande icke-återvinningsbara kostnader som kan godkännas av kommissionen,

”… skall finnas en risk för att [de] inte kan uppfyllas till följd av bestämmelserna i direktiv 96/92/EG. För att utgöra en [icke-återvinningsbar kostnad] bör följaktligen ett åtagande eller en garanti bli oekonomisk på grund av effekterna av direktivet och på ett påtagligt sätt påverka det berörda företagets

konkurrenskraft. Detta bör bland annat leda till att det berörda företaget måste företa vissa bokföringstransaktioner (t.ex. reserveringar) som syftar till att avspegla de förutsägbara konsekvenserna av dessa garantier eller åtaganden.

Särskilt när åtagandena eller garantierna, i avsaknad av stöd eller övergångsåtgärder har bedömts kunna hota de berörda företagens överlevnad, anses dessa åtaganden eller garantier uppfylla villkoren i föregående stycke.

De konsekvenser som dessa åtaganden eller garantier bedömts ha på de berörda företagens konkurrens- eller överlevnadsförmåga kommer att utvärderas på företagskoncernnivå. För att dessa åtaganden eller garantier skall anses utgöra [icke-återvinningsbara kostnader] krävs det att ett samband mellan orsak och verkan kan fastställas mellan ikraftträdandet av direktiv 96/92/EG och företagens svårigheter att uppfylla dessa åtaganden eller garantier eller se till att de infrias. För att fastställa detta orsakssamband kommer kommissionen bland annat att beakta prissänkningarna på el eller de berörda företagens förlust av marknadsandelar. De åtaganden eller garantier som oberoende av direktivets ikraftträdande inte skulle ha infriats utgör inte [icke-återvinningsbara kostnader].”

7 Punkterna 4.2, 4.3 och 4.5, som återfinns under punkt 4, stycke 5, i analysmetoden, har följande lydelse:

”4.2 Reglerna om utbetalning av stödet skall göra det möjligt att beakta den faktiska utvecklingen av den framtida konkurrensen. Denna utveckling bör kunna mätas med hjälp av kvantifierbara variabler (pris, marknadsandelar, andra relevanta faktorer som medlemsstaten anger). Eftersom utvecklingen av konkurrensförhållandena direkt påverkar storleken av stödberättigande [icke-återvinningsbara kostnader], kommer det utbetalda stödbeloppet nödvändigtvis att vara beroende av framväxten av en faktisk konkurrens, och vid beräkningen av de utbetalda stödbeloppen över tiden bör det tas hänsyn till utvecklingen av de faktorer som är relevanta för att mäta den grad av konkurrens som uppnåtts.

4.3 Varje medlemsstat bör utfästa sig att komma in med en årlig rapport till kommissionen som specifikt beskriver utvecklingen av konkurrenssituationen på dess elmarknad varvid de uppmätta variationer som observerats i de relevanta kvantifierbara faktorerna skall anges särskilt. I denna årliga rapport bör särskilt anges hur [icke-återvinningsbara kostnader] har beräknats för det ifrågavarande året med uppgift om storleken på de stödbelopp som betalats ut.

…

4.5 Det maximala stödbelopp som kan komma att betalas ut till ett företag som kompensation för [icke-återvinningsbara kostnader] skall anges i förväg. Beloppet skall ta hänsyn till möjliga produktivitetsvinster i företaget.

På motsvarande sätt skall de närmare bestämmelserna för beräkningen och finansiering av de stöd som avser att kompensera för [icke-återvinningsbara kostnader] liksom den maximala tidsperiod under vilken stöden får betalas ut tydligt anges i förväg. I anmälan av stöden bör särskilt preciseras hur utvecklingen av de olika faktorer som anges i punkt 4.2 har beaktats vid beräkningen av [icke-återvinningsbara kostnader].”

Beslut 2009/287

8 Artikel 1 i beslut 2009/287, vilken artikel avser de långfristiga energiköpsavtal som ingåtts mellan den polska statliga elnätsaktören Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (nedan kallad PSE) och ett antal företag verksamma inom den berörda sektorn, har följande lydelse:

”1. Energiköpsavtalen mellan [PSE] och de företag som uppräknas i bilaga 1 till [Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznejlagen (lagen om reglerna för ersättning av kostnader som bärs av företag i samband med tidigt upphävande av energiköpsavtal), av den 29 juni 2007 (Dz. U. 2007, nr 130, punkt 905) (nedan kallad lagen om energiköpsavtal),] utgör [från och med Polens anslutning till Europeiska unionen] statligt stöd till berörda elproducenter i den mening som avses i artikel [107.1 FEUF].

2. Det statliga stöd som anges i artikel 1.1 beviljades olagligt och är oförenligt med den [inre] marknaden.”

9 I artikel 4 i beslutet föreskrivs följande:

”1. Den ersättning som fastställs i [lagen om energiköpsavtal] utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel [107.1 FEUF], till de elproducenter som förtecknas i bilaga 2 till lagen.

2. Det statliga stöd som anges i artikel 4.1 är förenligt med den [inre] marknaden, med stöd av analysmetoden.

3. Det maximala ersättningsbeloppet enligt [lagen om energiköpsavtal] ska vara det belopp som erhålls efter avdrag av de totala intäkter som tillgångarna har genererat under energiköpsavtalen och som är tillgängliga för att täcka investeringskostnader.”

Polsk rätt

10 Under 90-talet krävde moderniseringen av den polska infrastrukturen på elområdet betydande investeringar. Eftersom de nationella producenterna på grund av sin ekonomiska ställning inte kunde göra så stora investeringar, ingick dessa producenter långfristiga energiköpsavtal med PSE (nedan kallade energiköpsavtalen).

11 Enligt dessa avtal åtar sig de berörda elproducenterna att skapa ny produktionskapacitet, modernisera sin utrustning och förse PSE med en fastställd minsta mängd el från bestämda anläggningar. PSE åtog sig i sin tur att köpa minst den minsta mängd el som man kommit överens om, till ett pris som grundade sig på principen om övervältring av kostnaderna på konsumenten.

12 Till följd av ikraftträdandet av direktiv 96/92 föreskrevs i lagen om energiköpsavtal en möjlighet för de producenter som angavs i bilaga 1 till lagen att upphäva de energiköpsavtal som ingåtts med PSE.

13 Genom lagen om energiköpsavtal infördes, för de producenter som självmant upphävt nämnda avtal, en rätt till ersättning för icke-återvinningsbara kostnader, i enlighet med de villkor som angavs i lagen. Dessa elproducenter, som var parter i energiköpsavtalen, kan således åtnjuta en sådan ersättning varje år, i princip under den tid som motsvarar det energiköpsavtal som upphävts i förtid.

14 Ersättningen ska, i enlighet med lagen om energiköpsavtal, täcka de icke-återvinningsbara kostnaderna. Enligt det system för ersättning som föreskrivs i denna lag, betalas ett förskott för icke-återvinningsbara kostnader till producenten, vilket uppgår till det föreslagna beloppet, men som dock inte får överskrida det belopp som föreskrivs i nämnda lag. Därefter sker en årlig avstämning av det förskott som utbetalats av URE:s direktör på grundval av, bland annat, det faktiska ekonomiska resultatet.

15 I detta syfte fastställer URE:s direktör det ersättningsbelopp som ska betalas för ett visst år. Detta innebär antingen att producenten är skyldig att återbetala en del av förskottet till systemet eller att producenten beviljas ytterligare medel. När avstämningsperioden går mot sitt slut görs en slutlig beräkning av de belopp som betalats till producenten och de belopp denne hade rätt till i form av en slutlig justering.

16 I artikel 2 led 12 i lagen om energiköpsavtal definieras ”icke-återvinningsbara kostnader” som producentens utgifter som inte täcks av de intäkter som genereras genom försäljningen av den el som producerats, kapacitetsreservationer och systemtjänster på en konkurrensutsatt marknad efter det att ett energiköpsavtal upphävts i förtid och som uppkommit till följd av de investeringar som producenten gjort fram till den 1 maj 2004 i den del av rörelsen som bedriver elproduktion.

17 I artikel 32.1 i lagen om energiköpsavtal, som reglerar metoden för hur justeringen för icke-återvinningsbara kostnader ska beräknas för producenter som ingår i en företagskoncern, föreskrivs följande:

”För det fall att den producent som ingått en överenskommelse om att upphäva ett energiköpsavtal ingår i en koncern, ska vid beräkningen av de icke återvinningsbara kostnaderna de belopp som är märkta med symbolerna ’N’, ’SD’, ’R’ och ’P’, som avses i artikel 27.1 beaktas för varje producent eller aktör som ingår i koncernen och som bedriver ekonomisk elproduktionsverksamhet i Polen i de elproduktionsanläggningar som anges i bilaga 7 till lagen.”

18 Bilaga 1 till lagen om energiköpsavtal innehåller en förteckning över de producenter som är parter i ett energiköpsavtal. I bilagan preciseras även de produktionsenheter som är berörda av dessa avtal.

19 Bilaga 7 till denna lag innehåller en förteckning över de produktionsenheter som beaktats vid beräkningen av producenternas icke-återvinningsbara kostnader. Denna förteckning beaktas vid justeringarna av de icke-återvinningsbara kostnaderna.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

20 Av begäran om förhandsavgörande framgår att PGE – som vid tiden för de händelser som gett upphov till det nationella målet bedrev sin verksamhet under namnet Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. – och Elektrownia Bełchatów S.A. (nedan kallat ELB) inte ingick i samma koncern vid den tid då PGE gjorde de åtaganden vars infriande gett upphov till de icke-återvinningsbara kostnader som är i fråga i det nationella målet. Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. fanns upptaget i bilaga 1 till lagen om energiköpsavtal såsom producent och part i ett energiköpsavtal med PSE. När det gäller ELB, fanns företagets produktionsenheter upptagna i förteckningen i bilaga 7 till denna lag och detta företag fanns upptaget såsom en del av holdingbolaget BOT, således en annan koncern än den som PGE tillhörde. Vid den tidpunkt då lagen om energiköpsavtal och beslut 2009/287 antogs, ingick PGE och ELB dock i samma koncern.

21 ELB var inte part i något energiköpsavtal med PSE och hade därför inte ställning som”producent”, i den mening som avses i lagen om energiköpsavtal. ELB hade däremot ställning som ”aktör”, i den mening som avses i artikel 32 i denna lag, vars ekonomiska resultat ska beaktas vid justeringen av en producents icke-återvinningsbara kostnader enligt lagen.

22 Genom beslut av den 30 juli 2010 fastställde URE:s direktör beloppet för den årliga justeringen av icke-återvinningsbara kostnader för PGE till 24 077 793 polska zloty (PLN) (cirka 4 988 900 euro) för år 2009. Med tillämpning av artikel 32 i lagen om energiköpsavtal justerade direktören de icke-återvinningsbara kostnaderna för PGE, som ingick i en företagskoncern enligt definitionen i artikel 2.1 i denna lag. URE:s direktör fastställde att ELB under år 2009 tillhörde samma företagskoncern som PGE och deltog i stödordningen, utan att för den skull få del av medel för att täcka de icke-återvinningsbara kostnaderna.

23 PGE överklagade detta beslut som fattats av URE:s direktör till Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionala domstolen i Warszawa, Polen) och yrkade att beslutet skulle ändras. PGE yrkade att den årliga justeringen för icke-återvinningsbara kostnader skulle fastställas till 116 985 205 PLN (cirka 26 435 046 euro) eller att beslutet skulle upphävas i sin helhet. I sitt överklagande gjorde PGE gällande att artikel 32.1 i lagen om energiköpsavtal endast var tillämplig på aktörer som i bilaga 7 till lagen pekats ut som ingående i en företagskoncern. Enligt PGE hade URE:s direktör inte fog för att beakta ELB:s ekonomiska resultat vid justeringen av PGE:s icke-återvinningsbara kostnader, eftersom ELB, enligt bilaga 7 till lagen om energiköpsavtal, inte ingick i samma företagskoncern som PGE.

24 Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionala domstolen i Warszawa) biföll PGE:s överklagande genom dom av den 4 juni 2012 och fastställde beloppet för justeringen av de icke-återvinningsbara kostnaderna till 116 985 205 PLN (cirka 26 435 046 euro).

25 URE:s direktör överklagade denna dom till Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa, Polen), som i dom av den 17 januari 2013 avslog överklagandet. I denna dom fann appellationsdomstolen att det, för att det faktiska ekonomiska resultatet för en annan aktör skulle kunna beaktas vid justeringen av de icke-återvinningsbara kostnaderna, krävdes att denna aktör ingick i samma företagskoncern som PGE vid den tidpunkt då lagen om energiköpsavtal antogs. Enligt bilaga 7 till denna lag, till vilken artikel 32 i lagen hänvisar, skulle ELB emellertid inte anses ingå i samma företagskoncern som PGE vid beräkningen av justeringen av ersättningen för de icke-återvinningsbara kostnaderna.

26 Den 15 juli 2013 överklagade URE:s direktör den dom som meddelats av Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) den 17 januari 2013 till den hänskjutande domstolen, Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen). URE:s direktör har gjort gällande att det inte finns anledning att hänvisa till bilaga 7 till lagen om energiköpsavtal för att tolka begreppet ”företagskoncern” i den mening som avses i artikel 2.1 i lagen om energiköpsavtal. I stället bör man beakta endast de aktörer som tillhörde en viss företagskoncern när lagen trädde i kraft.

27 När de icke-återvinningsbara kostnaderna beräknas ska man däremot, såsom framgår av punkterna 3.3 och 4.2 i analysmetoden, beakta den faktiska tillhörigheten av en elproducent som omfattas av lagen om energiköpsavtal till en företagskoncern varje år som det genomförs en justering av de icke-återvinningsbara kostnaderna. Eftersom PGE, när URE:s direktör fattade sitt beslut, tillhörde samma företagskoncern som ELB, ska det sistnämnda företagets ekonomiska resultat beaktas vid justeringen av beloppet för PGE:s icke-återvinningsbara kostnader.

28 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 107 FEUF jämförd med artikel 4.3 FEU samt artikel 4.2 i beslut [2009/287] tolkas så, att den nationella domstolen – när kommissionen har fastställt att ett statligt stöd ska anses vara förenligt med den gemensamma marknaden – inte har behörighet att pröva huruvida de nationella bestämmelser som betraktas som ett tillåtet statligt stöd är förenliga med de principer som anges i [analysmetoden]?

2) Ska artikel 107 FEUF jämförd med artikel 4.3 FEU samt artikel 4.1 och 4.2 i beslut [2009/287], mot bakgrund av punkterna 3.3 och 4.2 i [analysmetoden], tolkas så, att det vid den årliga justeringen av de icke-återvinningsbara kostnaderna för producenter som ingår i en koncern – vid genomförandet av en statlig stödordning som kommissionen förklarat vara förenlig med den gemensamma marknaden – ska antas att det enbart är relevant om producenten ingår i koncernen enligt bilagorna till den rättsakt som undersökts av kommissionen, eller ska det för varje år då justeringen av icke-återvinningsbara kostnader görs, undersökas huruvida mottagaren av statligt stöd i samband med icke-återvinningsbara kostnader under denna period faktiskt ingår i samma koncern som andra producenter som omfattas av stödordningen?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

29 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 107 FEUF och artikel 4.3 FEU, jämförda med artikel 4.2 i beslut 2009/287, ska tolkas så, att de utgör hinder för att – efter det att kommissionen undersökt en stödordning enligt analysmetoden och innan stödordningen genomförs bedömt att stödet är förenligt med den inre marknaden – nationella myndigheter och domstolar, i samband med att stödet genomförs, i sin tur kontrollerar att stödet är förenligt med de riktlinjer som anges i denna metod.

30 För att besvara denna fråga erinrar EU-domstolen om följande. De nationella domstolarna och kommissionen har enligt EU-domstolens fasta praxis kompletterande men olika roller i samband med det system för kontroll av statligt stöd som fastställts i EUF-fördraget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

31 De nationella domstolarna ska därvid – fram till kommissionens slutliga beslut – säkerställa skyddet för enskildas rättigheter vid nationella myndigheters eventuella åsidosättande av förbudet i artikel 108.3 FEUF (dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 28 och där angiven rättspraxis). De nationella domstolarna kan, i detta syfte, behöva avgöra tvister där de tvingas tolka och tillämpa begreppet statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, för att kunna fastställa om en statlig åtgärd, som införts utan att förfarandet för förhandskontroll i artikel 108.3 FEUF iakttagits, borde ha varit föremål för detta förfarande eller inte (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 juli 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

32 Dessa nationella domstolar är däremot inte behöriga att avgöra huruvida ett statligt stöd eller en statlig stödordning är förenliga med den inre marknaden. Enligt EU-domstolens fasta praxis har kommissionen nämligen exklusiv behörighet att göra denna bedömning, vilken kan underställas unionsdomstolens kontroll (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 juli 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punkterna 51 och 52 och där angiven rättspraxis, och dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

33 EU-domstolen erinrar även om att tillämpningen av unionsbestämmelserna om statligt stöd grundar sig på en skyldighet till lojalt samarbete mellan de nationella domstolarna, å ena sidan, och kommissionen respektive unionsdomstolen, å andra sidan. Var och en agerar därvid utifrån den roll den tilldelats enligt fördraget. Inom ramen för detta samarbete ska de nationella domstolarna vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av unionsrätten fullgörs, och de ska avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av de mål som eftersträvas med fördraget, såsom följer av artikel 4.3 FEU. De nationella domstolarna ska således avstå

från att anta beslut som är oförenliga med ett kommissionsbeslut, även om det rör sig om ett preliminärt beslut (se dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 41).

34 I förevarande fall framgår det av begäran om hänskjutande att den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida det är lämpligt att bedöma om en stödordning som föreskrivs i en nationell lag, såsom lagen om energiköpsavtal, är förenlig med de riktlinjer som anges i analysmetoden, när kommissionen i sitt beslut 2009/287 redan fastställt att stödordningen är förenlig med den inre marknaden.

35 Det kan i detta sammanhang påpekas att kommissionen – efter det att den i artikel 1 i detta beslut funnit att det ersättningssystem som det nationella målet rör utgjorde ett statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, till elproducenterna – slutligt godkände detta system med motiveringen, i artikel 4.2 i beslutet, att ersättningen för de icke-återvinningsbara kostnaderna var förenlig med den inre marknaden med stöd av just ”analysmetoden”.

36 Att under dessa förhållanden tillåta en nationell domstol att, i samband med att en sådan ordning för statligt stöd som den i det nationella målet genomförs, i sin tur pröva huruvida en sådan ordning är förenlig med den inre marknaden, skulle i princip innebära att man gav denna domstol behörighet att ersätta kommissionens bedömning – i förevarande fall den bedömning som gjorts i beslut 2009/287 – med domstolens egen bedömning. Det skulle därmed vara tillåtet för denna domstol att, i strid med den rättspraxis som angetts i punkt 32 i denna dom, inkräkta på kommissionens exklusiva behörighet att bedöma huruvida ett statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.

37 Att ge en nationell domstol möjlighet att göra en sådan bedömning skulle just leda till att denna domstol överskrider de i punkt 31 ovan angivna gränserna för sin egen behörighet, nämligen att säkerställa att unionslagstiftningen om statligt stöd iakttas, samt att den åsidosätter den skyldighet till lojalt samarbete med unionsinstitutionerna som anges i punkt 33 ovan. Det kan nämligen inte uteslutas – såsom för övrigt verkar vara fallet i förevarande mål – att den kontroll som utförs av den berörda nationella domstolen föranleder den att fatta ett beslut som står i strid med det beslut som fattats av kommissionen och som för övrigt är slutligt.

38 I samband med att kommissionen uttalar sig om huruvida en ordning för statligt stöd är förenlig med den inre marknaden, kan det förvisso inte uteslutas att de faktiska omständigheter som beaktats av denna institution förändras från den tidpunkt då kommissionen undersöker nämnda omständigheter till dess att den antar sitt slutliga beslut. En sådan omständighet kan faktiskt vara av sådan art att den föranleder den nationella domstolen, som ansvarar för att pröva om en viss åtgärd hör till en tillåten stödordning, att ifrågasätta huruvida kommissionens beslut i detta hänseende är korrekt.

39 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 53 i sitt förslag till avgörande, kan ett sådant problem emellertid inte åtgärdas genom att nationella myndigheter tilldelas befogenheter som uteslutande tillkommer kommissionen. I stället måste lösningen sökas i avgränsningen av de kompletterande men olika roller som tillkommer dessa aktörer inom område för statligt stöd och som EU-domstolen redogjort för ovan i punkterna 30–33.

40 I de fall där den nationella domstolen anser det vara oklart hur ett kommissionsbeslut, enligt vilket en särskild åtgärd anses utgöra ett statligt stöd, ska tolkas, har den dels möjlighet att begära ett klargörande från nämnda institution, dels – beroende på omständigheterna – möjlighet eller skyldighet att, i enlighet med artikel 267 andra och tredje styckena FEUF, ställa en fråga till EU-domstolen angående tolkningen av artikel 107 FEUF (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 11 juli 1996, SFEI m.fl., C-39/94, EU:C:1996:285, punkterna 50 och 51, och dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 44).

41 Mot bakgrund av ovanstående ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 107 FEUF och artikel 4.3 FEU, jämförda med artikel 4.2 i beslut 2009/287, ska tolkas så, att de utgör hinder för att – efter det att kommissionen undersökt en stödordning enligt analysmetoden och innan stödordningen genomförs bedömt att stödet är förenligt med den inre marknaden – nationella myndigheter och domstolar, i samband med att stödet genomförs, i sin tur kontrollerar att stödet är förenligt med de riktlinjer som anges i denna metod.

Den andra frågan

42 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 och 4.2 i beslut 2009/287 jämförd med analysmetoden ska tolkas så, att det, under sådana förhållanden som de i det nationella målet, vid fastställandet av den årliga justeringen av den ersättning för icke-återvinningsbara kostnader som ska betalas till en producent som tillhör en företagskoncern, krävs att denna tillhörighet beaktas, och följaktligen att det ekonomiska resultatet för företagskoncernen beaktas, vid den tidpunkt då kommissionen undersökt om systemet avseende ersättning för icke-återvinningsbara kostnader är förenligt med den inre marknaden eller snarare vid den tidpunkt då denna justering görs.

43 I syfte att ge ett användbart svar till den hänskjutande domstolen kan det klargöras att den försöker utröna vilka kriterier som är tillämpliga för att, mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i det nationella målet, beräkna beloppet för den årliga justeringen, för år 2009, av den ersättning för icke-återvinningsbara kostnader som beviljats PGE med stöd av lagen om energiköpsavtal.

44 Såsom framgår av begäran om förhandsavgörande rör det sig, för den hänskjutande domstolen, närmare bestämt om att fastställa om en ”statisk” metod eller snarare en ”dynamisk” metod ska tillämpas vid denna beräkning. I det första fallet finns det endast anledning att beakta den företagskoncernstruktur som beskrivs i bilaga 7 till lagen om energiköpsavtal, vilken legat till grund för kommissionens beslut att godkänna den ordning för statligt stöd som är i fråga i det nationella målet. I det andra fallet är det nödvändigt att justera beloppet för den ersättning som PGE har rätt till genom att även beakta ELB:s ekonomiska resultat, eftersom detta företag, även om det inte finns någon uppgift i nämnda bilaga om att detta företag tillhör samma koncern som PGE, införlivades i företagskoncernen under år 2009, vid den tidpunkt då URE:s direktör antog det beslut av den 30 juli 2010 som avses i punkt 22 ovan.

45 Det kan i detta sammanhang påpekas att kommissionen, såsom angetts i punkt 35 ovan, i enlighet med artikel 4.2 i beslut 2009/287, godkände det system avseende ersättning för icke-återvinningsbara kostnader som föreskrivs i lagen om energiköpsavtal, eftersom detta system ansågs vara förenligt med den inre marknaden just med stöd av ”analysmetoden”.

46 Av detta följer att de relevanta bestämmelserna i nämnda beslut ska tolkas mot bakgrund av denna metod i syfte att fastställa de kriterier som ska användas för att beräkna det årliga beloppet av ersättningen för icke-återvinningsbara kostnader och den eventuella slutliga justeringen av nämnda belopp.

47 Enligt analysmetoden ska bedömningen av det statliga stöd som beviljats i form av en ersättning för icke-återvinningsbara kostnader ske i två steg. Det första steget, som behandlas i avsnitt 3 i metoden, syftar till att fastställa vilka kostnader som kan betraktas som icke-återvinningsbara kostnader. Det andra steget, som behandlas i avsnitt 4 i metoden, gäller mekanismen för beräkning av den faktiska ersättning som ska utbetalas till producenten för icke-återvinningsbara kostnader, med beaktande av framväxten av en faktisk konkurrens på marknaden.

48 Såsom generaladvokaten i sak har påpekat i punkt 63 i sitt förslag till avgörande, så vilar analysmetoden på förutsättningen att villkoren för konkurrens på elmarknaden kännetecknas av en kännbar utveckling, vilket talar för att förändringar som avser vissa aspekter av marknaden i den berörda medlemsstaten bör beaktas.

49 Det kan särskilt framhållas att det enligt punkt 4.2 i denna metod anges att ”[r]eglerna om utbetalning av stödet skall göra det möjligt att beakta den faktiska utvecklingen av den framtida konkurrensen”, vilken ska kunna mätas med hjälp av kvantifierbara variabler, såsom pris och marknadsandelar. Av samma punkt framgår dessutom att eftersom utvecklingen av konkurrensförhållandena direkt påverkar storleken på de stödberättigande icke-återvinningsbara kostnaderna ”kommer det utbetalda stödbeloppet nödvändigtvis att vara beroende av framväxten av en faktisk konkurrens, och vid beräkningen av de utbetalda stödbeloppen över tiden bör det tas hänsyn till utvecklingen av de faktorer som är relevanta för att mäta den grad av konkurrens som uppnåtts”.

50 Det kan även påpekas att varje medlemsstat, enligt punkt 4.3 i metoden, är skyldig att lämna in en årlig rapport till kommissionen. Rapporten ska ”specifikt [beskriva] utvecklingen av konkurrenssituationen” på dess elmarknad varvid de uppmätta variationer som observerats i de relevanta kvantifierbara faktorerna ska anges särskilt. Denna rapport ska även bland annat innehålla information om de eventuella strukturella förändringar som skett på energimarknaden i den berörda medlemsstaten.

51 Under dessa omständigheter, och mot bakgrund av att beslut 2009/287 i enlighet med dess artikel 4.2 grundar sig på just analysmetoden och, såsom framgår bland annat av skälen 36, 38 och 40 i beslutet, är avsett att tillämpas med avseende på ersättningar för icke-återvinningsbara kostnader som ska utbetalas under perioden 2006–2025, finner EU-domstolen att beslutet måste anses följa samma utvecklingsinriktade logik som denna metod och ska således tolkas enligt en ”dynamisk” metod.

52 På grund av detta ska den årliga justeringen av ersättningen för icke-återvinningsbara kostnader göras med beaktande av den faktiska situationen på marknaden vid den tidpunkt då beloppet beräknas. Detta kräver att det görs en bedömning av utvecklingen av konkurrensen på den relevanta marknaden.

53 Av detta följer att beslut 2009/287 ska tolkas så, att samtliga förändringar i ägarstrukturen hos de elproducerande företagen omfattas av tillämpningsområdet för nämnda beslut. Sådana förändringar ska därför beaktas av de nationella myndigheterna eller domstolarna när de justerar det årliga beloppet för ersättningen för icke-återvinningsbara kostnader.

54 Såsom kommissionen med fog har påpekat under den muntliga förhandlingen är för övrigt själva idén med justeringen, till skillnad från förskottet, att beakta de nya omständigheter som tillkommit efter det att ersättningen för icke-återvinningsbara kostnader beviljats. Den kan således inte begränsas till att endast bestå i en hänvisning till den struktur som tidigare lagts fast för företagskoncernen i en nationell lagstiftningsakt.

55 Att beakta sådana förhållanden i samband med beräkningen av justeringen av ersättningen har dessutom den fördelen att man undviker att den förhandskontroll som föreskrivs i artikel 108 FEUF automatiskt ska förnyas varje gång minsta lilla ändring görs i de berörda företagskoncernernas struktur.

56 Mot bakgrund av vad som angetts ovan ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 4.1 och 4.2 i beslut 2009/287 jämförd med analysmetoden ska tolkas så, att det, under sådana förhållanden som dem i det nationella målet, vid fastställandet av den årliga justeringen av den ersättning för icke-återvinningsbara kostnader som ska betalas till en producent som tillhör en företagskoncern, krävs att denna tillhörighet beaktas, och följaktligen att det ekonomiska resultatet för företagskoncernen beaktas, vid den tidpunkt då denna justering görs.

Rättegångskostnader

57 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

1) **Artikel 107 FEUF och artikel 4.3 FEU, jämförda med artikel 4.2 i kommissionens beslut 2009/287/EG av den 25 september 2007 om det statliga stöd som Polen har genomfört som en del av energiköpsavtal och det statliga stöd som Polen planerar att genomföra som ersättning för upphävande av energiköpsavtal, ska tolkas så, att de utgör hinder för att – efter det att Europeiska kommissionen har undersökt en ordning för statligt stöd med beaktande av kommissionens meddelande av den 26 juli 2001 om analysmetodiken för statligt stöd i samband med så kallade stranded costs (kostnader som det inte går att få täckning för i en konkurrensutsatt marknad) (här även kallade icke-återvinningsbara kostnader) och innan stödet genomförs bedömt att stödet är förenligt med den inre marknaden – nationella myndigheter och domstolar, i samband med att stödet genomförs, i sin tur kontrollerar att stödet är förenligt med de riktlinjer som anges i analysmetoden.**

2) **Artikel 4.1 och 4.2 i beslut 2009/287 jämförd med kommissionens meddelande av den 26 juli 2001 om analysmetodiken för statligt stöd i samband med så kallade stranded costs (kostnader som det inte går att få täckning för i en konkurrensutsatt marknad) (här även kallade icke-återvinningsbara kostnader) ska tolkas så, att det, under sådana förhållanden som dem i det nationella målet, vid fastställandet av den årliga justeringen av den ersättning för icke-återvinningsbara kostnader som ska betalas till en producent som tillhör en företagskoncern, krävs att denna tillhörighet beaktas, och följaktligen att det ekonomiska resultatet för företagskoncernen beaktas, vid den tidpunkt då denna justering görs.**

Underskrifter